

TARINA KOULUMUISTOISTANI JA SIITÄ, KUINKA HUKKASIN KOULUNKÄYNNIN ILON JA LÖYSIN SEN MYÖHEMMIN UUELLEEN

Henri Rinta-Koivula

Alkusanat

Aloitin koulutaipaleeni 2002 Irjalan koulussa, joka oli pieni puukoulu Tampereen Irjalassa. Irjala on pieni ja moninainen asuinalue Itä-Tampereella, Takahuhdin kaupunginosassa. Irjalan koulun oppilaiden koulupolku oli suunniteltu niin, että Irjalan koulun oppilaat käyvät peruskoulun 1.–3. luokat Irjalan koulussa, jonka jälkeen he siirtyvät isompaan alakouluun nimeltään Takahuhdin koulu, jossa he käyvät alakoulun 4.–6. luokat. Tämän jälkeen koulupolku jatkuisi tien toisella puolella, Takahuhdin koulua vastapäätä sijaitsevassa Ristinarkun koulussa, jossa opetusta oli 7.–9. luokkalaisille. Samassa rakennuksessa toimi myös Messukylän lukio, joka oli media- ja viestintäpainotteinen lukio. Ennen peruskoulun aloittamistani olin Irjalan päiväkodissa, joka sijaitsi Irjalan koulun vieressä. Olin asunut lapsuuteni Irjalassa, joten Irjala ja Irjalan koulu olivat minulle ympäristöinä jo jonkin verran tuttuja. Irjalan koulu oli vanha kartanorakennus, joka rakennettiin 1890-luvun lopussa aiemmin samalla paikalla olleen ja palaneen kartanorakennuksen tilalle, jonka isäntänä toimi tuolloin Karl ”Kaarle” Gustaf Irjala (Väänänen, n.d.). Päärakennuksen edustan pihapiiriin rakennettiin vuosina 1902–1903 viljamakasiini, joka kunnostettiin kokous- ja juhlahuoneistoksi Irjalan omakotiyhdistyksen toimesta 1980-luvulla. Kaarle Irjala myi tilan rakennuksineen talousvaikeuksien vuoksi Antti Lehtoselle 1904. Myöhemmin Antti Lehtosen poika meni naimisiin Kaarle Irjalan Hilma-tyttären kanssa ja he asuivat tilalla 1940-luvulle asti. Vuonna 1947 Messukylän kunta, jossa Irjala ja Irjalan tila sijaitsivat, liitettiin Tampereen kaupunkiin, jonka jälkeen Tampereen kaupunki alkoi kaavoittamaan tilan peltoja omakotitalotonteiksi ja Irjalan tilan päärakennus remontoitiin kouluksi.

Irjalan koulu oli mielestäni hieno paikka aloittaa koulunkäynti, sillä vanhassa, mutta remontoitussa puutalossa oli idyllistä käydä koulua. Koulun pihapiirissä oli paljon luontoa ja koulun edessä kasvoi hyvin vanhoja tammia. Aivan koulun läheisyydessä oli kaksi pientä kenttää, joista toisella pystyi viettämään välitunteja ja pelaamaan esimerkiksi jalkapalloa. Koulun takana sijaitsi toinen hiekkakenttä, joka talvisin jäädytettiin jääkentäksi. Siellä harjoittelimme talvella luistelua liikuntatunneilla. Irjalan koulussa oli 1.–3. luokan oppilaita jokaista yksi luokallinen, joista jokaisella oli oma luokanopettajansa. Lisäksi koulussa työskenteli apulaisrehtori. Rakennuksessa oli myös pieni keittiö sekä pieni kirjasto. Kirjastoauto vieraili säännöllisesti koulun pihassa.

Alakoulu alkaa

Kanssani peruskoulun 1. luokan Irjalan koulussa elokuussa 2002 aloitti samaan aikaan 22 muuta vuonna 1995 syntynyttä lasta. Heistä kahdeksan oli ollut kanssani samassa päiväkodissa, jonka lisäksi tunsin entuudestaan yhden samassa kerrostaloyhtiössä asuneen pojan, joka ei käynyt samaa päiväkotia kanssani. Suurin osa luokkalaisistani oli siis entuudestaan tuntemattomia, mutta koen, että meillä oli kuitenkin yleisesti ottaen hyvä luokka. Muutamaa luokkamme oppilasta kiusattiin 1. luokan aikana muiden luokkalaisten toimesta, mutta itse pyrin olemaan koulussa kaikkien kaveri.

Olin asunut koko lapsuuteni Irjalassa, joka oli sekoitus omakotitaloaluetta, kerrostaloyhtiöitä, alavia peltoja sekä pieniä metsiköitä. Koulumatkani kuljin Irjalankatua pitkin ja koulumatkani pituus oli suurin piirtein noin 600 metriä, pitkin melko suoraa, joskin hieman mutkittelevaa Irjalankatua. Kuljin kouluun jalan, ja vaikka pituudeltaan koulumatka ei ollut kovinkaan pitkä, niin varsinkin kotimatalla saatoinkin eksyä leikkimään ja ihmettelemään luontoa, jota matkan varrella oli (varsinkin talvisin). Ensimmäisellä luokalla äiti saattoi minua jonkin aikaa kouluun aamuisin, mutta koulumatkani sisälsi vain kaksi suojatien ylitystä, joten matkalla ei ollut hirveän monta vaaranpaikkaa. Sitä paitsi sain kulkea koulumatkani jalkakäytävää pitkin eikä minun tarvinnut kävellä tien viertä pitkin.

Luokanopettajanamme toimi Tuija Järvinen, joka oli toiminut opettajana jo useamman vuosikymmenen. Hän oli iältään koulun opettajista välimaastoa; ei nuorin, mutta ei vanhin. Hänellä oli selkeästi kokemusta opettamisesta ja hän osasi ottaa luokkamme hienosti haltuun, mutta hän oli myös hyvin lämmin ja lempeä opettaja. Hän osasi asettaa rajoja, mutta oli myös kaiken kaikkiaan kannustava ja kohtasi meidät oppilaat aina lämmöllä. Vaikka minulla oli vaikeuksia matematiikassa ja äidinkielenlessä, en muista kokeneeni tunnetta, että en uskaltaisi vastata sen takia, että opettaja nolaisi tai väheksyisi osaamattomuuttani. Tämänkaltaisista opettajista sain myöhemmin myös kokemusta peruskoulun aikana ja kerron näistä kokemuksistani myöhemmin tulevilla luvuilla lisää, mutta kyseiset kokemukset saivat myös myöhemmin todella arvostamaan erityisen paljon Tuijaa ja hänen toimintaansa ja tapaansa olla opettaja. Muistan vielä, kuinka ennen ensimmäistä koulupäivää kouluun meneminen jännitti minua, olin huonolla tuulella ja kiukuttelin kotona enkä olisi halunnut mennä kouluun, sillä uudet asiat jännittivät minua. Ensimmäisen koulupäivän jälkeen ruokapöydässä muistan todenneeni äidille, voisinko mennä jo uudelleen kouluun, sillä koulussa oli ollut niin kivaa. Vaikka koulu ei aina ollutkaan minulle aina niin kovin helppoa enkä koskaan ollut luokan parhain oppilas suorituksia katsottaessa, niin ensimmäisen kahden peruskouluvuoden aikana, jotka sain viettää Irjalan koulussa ja Tuija-open opetuksessa, tekivät minuun niin suuren vaikutuksen, että tulevaisuuden haaveammatikseni muotoutui halu olla aikuisena opettaja.

Ensimmäisiltä peruskouluvuosiltani mieleeni on erityisesti jäänyt Sisu-kissa, joka seikkaili käyttämissämme äidinkielen teksti- ja tehtäväkirjoissa. Muistan myös, kuinka käsityön tunneilla teimme omat Sisu-kissamme harjoitellessamme huovan leikkaamista, ompelemista ja täyttämistä vanulla. Toinen erityinen muistoni Irjalan koulun vuosiltani oli Nuori Suomi ry:n järjestämä liikuntapisteiden kerääminen, jonka tarkoituksena oli kannustaa lapsia liikkumaan enemmän. Jokainen luokan oppilas listasi saamaansa vihkoon tiedot, mitä kaikenlaista liikuntaa oli tehnyt päivän aikana (koulumatkat, harrastukset, ulkona oleminen jne.) ja koulussa listasimme minuutit yhteen. Aina tietty minuuttimäärä mahdollisti liikkumisen luokan seinällä olevalla kartalla, jossa tavoitteena oli matkustaa Suomesta kohti Jerevania. Muistan myös, kuinka kävimme talvisin liikuntatunneilla harjoittelemassa hiihtämistä koulun lähistöllä olevilla pelloilla, jonne ladut kulkivat koulumme vierestä. Irjalan omakoti- ja peltoalueet loivat idyllisen ympäristön käydä koulua ja olla ulkona, jossa oli turvallista olla ja viettää aikaa.

Keväällä 2004 saimme tietää, että 2. luokka tulisi olemaan viimeinen luokka, jonka käymme Irjalan koulussa ja Tuija-open opetuksessa. Tavallisesti Irjalan koulun oppilaat kävivät koulua Irjalassa 1.–3. luokat, mutta koska vuonna 1997 syntyneitä oli tulossa Irjalan kouluun poikkeuksellisen paljon,

niin heille jouduttiin perustamaan kaksi 1. luokkaa, joka tarkoitti sitä, että meidän piti siirtyä aloittamaan 3. luokkaa vuotta aiemmin Takahuhdin kouluun. Tämä aiheutti minussa paljon surua ja harmitusta, sillä olin tykästynyt sekä Irjalan kouluun että Tuija-opettajaan suuresti. Tuolloin myös oli epäselvää, minkälaisessa muodossa luokkamme jatkaisi Takahuhdin koulussa, koska Takahuhdin koulussa oli jo ennestään kolme luokkaa saman ikäluokan oppilaita kuin me olimme. Aiemmin ilmeisesti Irjalan koulusta siirryttäessä Takahuhtiin luokkia hieman hajotettiin ja sekoitettiin, mutta tällä kertaa lopulta päätettiin, että meidän luokkaamme ei hajoteta, koska muutos uuteen kouluun tuli aiemmin kuin alun perin piti. Näin ollen saimme jatkaa saman luokan kanssa uuteen kouluun, mutta Takahuhdin koulun luokista yksi hajotettiin ja jaoteltiin kolmelle eri luokalle, joista yksi oli meidän luokkamme.

Irjalan koulu 2002, 1.lk

Takahuhdin koulu 2004, 3.lk

Kuva 1. Luokkakuvat 1. luokalta (vasen) ja 3. luokalta (oikea)

Uuteen alakouluun

Syksyllä 2004 aloitin 3. luokan Takahuhdin koulussa. Uusi koulu sijaitsi nimensä mukaisesti Takahuhdissa, jonne oli kotoani matkaa melkein puolet pidempi matka kuin aiempaan kouluuni – 1,1 kilometriä. Koulumatkan kuljin kävellen, sillä kouluun sai kulkea pyörällä vanhemman luvalla vasta 4. tai 5. luokalta alkaen. Koulumatkan varrelle kuului vaan yksi kadun ylitys, mutta kävelytien sijasta suurin osa matkasta piti kulkea autotien reunaa pitkin. Liikennettä oli tiellä enemmän kuin Irjalkan kadulla, jonka lisäksi alue ei ollut itselleni niin tuttua, sillä olin aiemmin lapsuudessani viettänyt aikaa lähinnä Irjalan puolella.

Takahuhdin koulu on rakennettu vuonna 1939 ja se oli hyvin erilainen Irjalan kouluun verrattuna, sillä rakennus oli kivirapattu, 4. kerroksinen rakennus, jonka pihapiiri oli paljon enemmän rakennettu

koulun pihaksi. Takahuhdin koulun vieressä oli myös Takahuhdin hammashoitola ja neuvola, mutta rakennus on sittemmin purettu. 3. ja 4. luokkien aikana luokkamme sijaitsi koulurakennuksen ensimmäisessä kerroksessa lähellä koulun pääovia. Suuren oppilasmäärän vuoksi koulun pihaan tuli 2006 parakki, johon luokkamme siirtyi opiskelemaan viimeisiksi alakouluvuosiksi, 5. ja 6 luokkien ajaksi.

Ensimmäisenä lukuvuotena Takahuhdin koulussa eli 3. luokan ajan luokanopettajanamme toimi Sanna Salonen (o.s. Starkman). Hän oli nuorehko luokanopettaja, jolla oli varmasti opettelua ja kes-tämistä luokkamme kanssa. Luokallamme oli yhteensä 29 oppilasta, jonka lisäksi vajaa kolmannes luokkamme oppilaista oli itselleni uusia. Luokkamme oli ns. murroksessa, sillä luokka oli kokoon-panoltaan kaikille uusi, niin oppilaille kuin opettajallekin, jonka lisäksi koulurakennus itsessään oli suurelle osalle luokastamme myös uusi. Muistankin, kuinka kerran 3. luokalla musiikin tunnilla, jota Sanna-ope meille opetti, koko luokkamme melusi, häiriköi eikä kuunnellut opettajan käskyjä tai pyyntöjä. Lopulta opettajallamme tuli mitta täyteen, hän huusi itku kurkussa kuinka meidän kaikkien pitäisi lopettaa juuri se mitä olemme tekemässä ja että meidän pitäisi kuunnella ja tehdä mitä meiltä pyydetään eikä vain riehua, jonka jälkeen hän poistui luokasta itkuisena ja me oppilaat jäimme hä-millämme ja hölmistyneinä luokkaan. Kun Sanna-ope palasi luokkaan jonkin ajan jälkeen, selkeästi itkeneenä, mutta rauhoittuneena, me oppilaat olimme hyvin hiljaista lasta edelleen hämillämme siitä, mitä olimmekaan toiminnallamme saaneet aikaan. Tuohon musiikin tuntiin saakka olimme ehkä hie-man testanneet Sannan rajoja ja koittaneet löytää hänen ja luokkamme rajoja, mutta se mitä muistan, niin tuon musiikin jälkeen aloimme luokkana ehkä hieman enemmän puhaltamaan yhteen hiileen ja toimimaan yhteistyössä sekä toistemme että Sannan kanssa. Muistan kuitenkin, että en kokenut kos-kaan oikein löytäneeni samanlaista tunnetta ja fiilistä koulunkäyntiin ja opiskeluun Sannan kanssa kuin mitä koin Irjalan koulussa Tuija-open opetuksessa ja läsnä ollessa. Koen, että vaikka Sanna oli opettajana sinnikäs ja olin hänen tukiopetuksessaan muun muassa matematiikassa useamman kerran, emme koskaan oikein löytäneet yhteyttä toisiimme. Mieleeni tulee eräskin muisto liittyen tähän, mutta palaan tähän muistoon takaisin 6. luokan päätteeksi.

Eräs erityisen positiivinen muisto minulla on Sanna-open ajalta, kun 4. luokan syksyllä hän yhdessä muutamien huoltajien kanssa järjesti meille yökoulun. Yökoulu oli minusta todella mielenkiintoinen kokemus, sillä oli kivaa viettää luokkalaisteni kanssa aikaa illalla koululla, jonka lisäksi tuntui has-sulta ja jännittävältä syödä koululla sekä ilta- että aamupalaa koulun ruokalassa normaalin kouluruo-kailun sijasta. Muistan nukkuneeni yökoulussa luokassa, jossa meille myöhemmin 5. luokalta alkaen opetettiin historiaa. Itseasiassa yökoulu on varmaan yksi lempimuistoistani Takahuhdin koulun ajoilta.

Sanna-open aika kanssamme päättyi 4. luokan syksyllä, sillä hän jäi tuolloin äitiyslomalle ja van-hempainvapaalle esikoisensa kanssa. 4. luokan syyslukukauden lopulla ja kevätlukukaudeksi luo-kanopettajaksemme tuli Helena Kuusisto, joka muistutti minua hieman Irjalan koulun Tuija-opesta. Hän oli selkeästi kerryttänyt useita työvuosia koulussa, sillä hänellä oli samanlainen rajoja asettava, mutta lempeydellä toimimisen työote meihin oppilaisiin. Helena oli myös asunut useamman vuoden Alankomaissa ja muistan kuunnelleeni mielelläni aina hänen tarinoitaan, kun hän kertoi meille aina välillä tarinoita vuosista, jotka hän oli perheensä kanssa asunut siellä. 4. luokan päätteeksi, kun meille

kerrottiin, että Helena ei jatka kanssamme 5. luokalle, koska Sanna-ope palaa takaisin opettajaksemme, muistan olleeni pettynyt ja harmissani. Koin, että olin tullut näkyväksi omana itsenäni ja kohdatuksi Helena-open kanssa vajaassa lukuvuodessa, kun Sanna-open kanssa en ollut kokenut samaa ollenkaan menneiden kahden eri lukuvuoden aikana.

Yökoulun ja Helena-open lisäksi muistan 4. luokalta lähinnä sen, että aloin tutustumaan muutamiin luokkamme tyttöihin kevätlukukaudella, sillä jaoin kiinnostuksemme lemmikkeihin. Kun 5. luokka alkoi, aloin enemmän viettämään aikaa joidenkin luokkani tyttöjen kanssa. Ennen tätä olin ollut koulussa kyllä sekä tyttöjen että poikien kaveri, mutta pääasiassa kaverini koulusta, joiden kanssa vietin vapaa-aikaa, olivat poikia. 5. luokan aikana, kun murrosikä oli alkamassa tekemään tuloaan, milloin kenelläkin luokkalaisistamme, niin itselläniikin alkoi oman itsensä ja kiinnostuksen kohteidensa pohdiskeleminen. Ensimmäisen eroavaisuuden kaveruudessa poikien ja tyttöjen kanssa huomasin 4. luokalla, kun luokallamme järjestettiin levyraati. Jokainen sai halutessaan tuoda levyn, jolta kuuntelimme yhden kappaleen, jonka jälkeen pisteytimme ne. Suurin osa luokkani pojista oli alkanut kuuntelemaan 4. luokan aikana heviä ja Iron Maiden oli luokkamme poikien suuressa suosiossa. En itse oikeastaan välittänyt heivistä, vaan pidin enemmän pop-musiikista ja listahiteistä, joita soitettiin tuohon aikaan Voice-musiikkikanavalla sekä radiossa NRJ:llä. Levyraatiin viemäni kappale oli ruotsalaispoppari Darinin Step Up -kappale, joka oli tuon ajan suuri radiohitti. Luokkamme poikien tuomio kappaleesta oli kuitenkin, että Darin on ”homomusiikkia”. Muistan olleeni hyvin harmistunut siitä, että muut eivät tykänneet valitsemastani kappaleesta ja artistista, koska itse tykkäsin siitä suuresti, mutta myös tajutessani, että olen jotenkin erilainen kuin muut luokkani pojat, sillä he tykkäävät heivistä ja minä heidän sanojensa mukaan ”homomusiikista”. Muistan, kuinka itkin koko kotimatkan kotiin asti.

Konkreettinen muutos aiempiin kouluvuosiin 5. luokalla oli parakkiin siirtymisen lisäksi se, että meille tuli paljon uusia opiskeltavia aineita, jonka lisäksi liikuntatunnit muuttuivat koko luokan yhteisistä tunteista poikien ja tyttöjen liikunnoiksi, joissa mukana oli oman luokan poikien lisäksi myös rinnakkaisluokkien pojat. Tässä muutoksessa aluksi minua kauhistutti se, että meidät käskettiin käymään suihkussa muiden kanssa liikuntatuntien jälkeen. Ennen 5. luokkaa suihkupakkoa ei meillä ollut, mutta sille varmasti oli tarpeensa, koska olimmehan me murrosiän kynnyksellä olevia nuoria. Muutos entiseen oli kuitenkin jälleen suuri, sillä yhtäkkiä liikuntaryhmässä (ja pukukopissa ja suihkussa) oli mukana taas täysin uusia kasvoja, joiden kanssa en ollut ollut ennen tekemisissä lainkaan. Hieman ujona ja murrosiän kynnyksellä myös omasta kehostaan epävarmana alastomuus tuntemattomien kanssa ei luonut positiivista ilmapiiriä ja asennetta itselleni liikuntaa kohtaan. Valitettavasti 5. luokan aikana sain myös kokea liikuntatuntien alussa opettajaa paikalle odottaessa, kuinka poikaporukassa tyhmyys voikaan tiivistyä. Muistan, kuinka oli ennemminkin sääntö kuin poikkeus, että talvisin odottaessamme koulun pihalla liikunnanopettajia saapuviksi, tietyt jääkiekkoja ja jalkapalloa harrastavat pojat kävivät välillä uhoamassa milloin kenellekin, joka ei ollut heidän mielestään yhtä urheilullinen, miehekäs, cool tai mitä ikinä. Olen itsekin joutunut tönityksi, haukutuksi ja potkituksi tämän poikaporukan toimesta useamman kerran. Nuo hetket ennen liikuntatuntien alkua ilman opettajaa tuntuivat ikävyyttävältä ikuisuudelta, kun yritit selviytyä ja olla mukana vanhassa tutussa poikaporukassa, johon olit tutustunut jo Irjalan koulussa mutta josta olit kuitenkin hieman jo erkaantunut, etteivät nämä tietyt muita alistavat jääkiekkopojat huomaa yksinäisyyttäsi ja tulevat haastamaan riitaa. En muista kenenkään toisen oppilaan puuttuneen toimintaan, mutta ainakin ympärilläni oli

senttään niitä oppilaita, jotka eivät lähteneet mukaan toimintaan ja joiden ”siipien suojassa” sain välillä viettää aikaa, vaikka emme enää ehkä kokeneetkaan olevamme niin hyviä kavereita tai jaksamme niin paljoa enää yhteisiä mielenkiinnonkohteita. Opettajille en kertonut asiasta eivätkä opettajat koskaan nähneet asiaa. Kertomatta jätin varmaankin häpeän vuoksi, koska olin jo saanut aiemmin koulussa kokemuksen erilaisuudesta, enkä halunnut tulla nähdyksi sen asian kanssa enää yhtään sen enempää kuin olisi tarvetta. Lisäksi jostain oli varmaan itselleni myös iskostunut ajatus, että jos opettajalle kertoo toisen huonosta toiminnasta ja asiaa aletaan selvittämään, saa myöhemmin kuulla olevansa ”vasikka”, ”valittaja” tai ”nössö itkupilli”.

Uudet 5. luokalla alkaneet opetettavat aineet eivät lisänneet kouluviihtyvyyttäni, sillä ne tuntuivat itselleni hankalilta ottaa haltuun. Historia, fysiikka ja kemia sekä maantieto ja biologia toivat uusia sisältöjä opetukseen, mutta isommat aihealueet ja opeteltavat sisältökokonaisuudet tuntuivat minusta haastavilta. Ikävät koulumuistot alakoulun viimeisiltä luokilta ovat selkeästi hieman hämärtäneet muistikuviani 5. ja 6. luokalta liittyen itse opiskeluun, mutta muistan yrittäneeni sopeutua joukkoon, mutta toisaalta myös olla rohkeasti oma itseni. Ajauduin aina välillä sanaharkkaan ja ristiriitoihin muiden kanssa ja muistan, että minulla ei ollut oikeastaan kauhean läheisiä kavereita alakoulun loppupuolella. Onnekseni löysin internetin kautta itselleni kuitenkin ystäviä erilaisilta keskustelupalstoilta (The Sims 2 -aiheisilta foorumeilta sekä Habbo Hotellista). Viimeisenä alakoulun syksynä ollessani 6. luokalla koko Suomea järkytti Tuusulan Jokelassa tapahtunut koulusurma 7. marraskuuta 2007. Muistan tapauksen järkyttäneen itseäni suuresti ja ajatelleeni, että mitä jos meidänkin koulusamme tapahtuisi samanlaista. Tapaus aiheutti myös uudenlaista pelkoa tulevasta, sillä seuraavana vuonna oli luokkamme aika siirtyä tien toiselle puolelle Ristinarkun yläkouluun, jonka kanssa samassa rakennuksessa toimi Messukylän lukio. Rehtori kävi myöhemmin vielä keskustelemassa luokassamme ja vakuuttamassa, että yläkouluun on turvallista siirtyä eikä yläkoulua tarvitse pelätä.

6. luokalla jossakin kohtaa lukuvuotta Sanna-ope kertoi meille olevansa toistamiseen raskaana ja jäävänsä äitiyslomalle ja vanhempainvapaalle talven aikana. Loppulukuvuoden ja alakoulun viimeisen luokan tuli kanssamme päättämään Johanna Laitinen. Se mitä muistan Johanna-opesta oli se, että pidin hänestä enemmän kuin Sanna-opesta. En osaa sanoa, johtuiko se henkilökemiasta vai kokeemuksesta, että Johanna-ope vaati meiltä ehkä hieman vähemmän kuin Sanna, koska olimme hänelle kuitenkin uusi luokka. Luokkana emme varmasti olleet rauhallisina ja helpoina ja voin vain kuvitella, kuinka paljon uudella opettajalla voi mennä aikaa ja energiaa ryhmänhallinnan kanssa, jolloin hän joutui tekemään enemmän ja vaatimaan meiltä käyttäytymisen kuin oppimisen saralla. 6. luokan loppulla, kun kevätjuhlaan oli joitakin viikkona, äänestettiin luokassamme siitä, ketkä luokaltamme ansaitsivat luokkalaistemme mielestä hymypoika ja -tyttöpatsaat. Kuten alakoulun ensimmäisillä luokilla Irjalan koulussa, olin pyrkinyt toiminnassani olemaan kaikkien kaveri ja tulemaan vähintäänkin kaikkien kanssa toimeen, vaikka kaikkien kanssa emme jakaisikaan hirveästi yhteisiä mielenkiinnonkohteita. Äänestyksen aikana muistan toivoneeni, että olisipa hienoa, jos minut valittaisiin luokkamme poikien joukosta hymypoikapatsaan saajaksi. Kun viimein koitti alakouluvuosieni viimeinen koulupäivä ja kevätjuhla, jännitin mielessäni hymypatsasäänestyksen tulosta. Alakoulumme oli kolmisarjainen eli meitä 6. luokkalaisia oli A, B ja C-luokkien verran, joista meidän luokkamme oli 6C. Luokkamme oli siis viimeinen, jonka hymypatsaiden saajat kerrottiin. Kun kuulin nimeni, en meinannut uskoa korviani ja ymmärtää asiaa. Olin kuitenkin hyvin iloinen, onnellinen ja ylpeä asiasta ja

itsestäni. Muistan kevätjuhlan aikana nähneeni Sanna-open viimeisimmän vauvansa kanssa yleisössä, ja juhlan päätteeksi hän tuli onnittelemaan minua ja toista luokkalaistamme hymypatsaistamme. Olin otettu, mutta muistan ajatelleeni tilannetta kaikesta huolimatta hieman teennäiseltä. En ollut koskaan kokenut Sanna-opea läheiseksi ja enkä muista häntä yhtä lämpimänä kuin esimerkiksi ensimmäistä opettajaani Tuijaa. En tarkoita, että Sanna olisi ollut huono opettaja, mutta emme vain täysin löytäneet yhteistä säveltä yhteisten alakouluvuosiemme aikana.

Yläkoulun aika

Syksyllä 2008 oli uuden elämänvaiheen aika, kun aloitin yläkoulun Ristinarkun koulussa. Olimme 6. luokan keväällä käyneet tutustumassa uuteen kouluunme, johon oppilaat siirtyivät aloittamaan yläkoulun lähialueen kahdelta alakoululta. Luokkani oppilaista yli puolet olivat vanhalta alakoulu-luokaltani, mutta uusiakin kasvoja luokkaan mahtui.

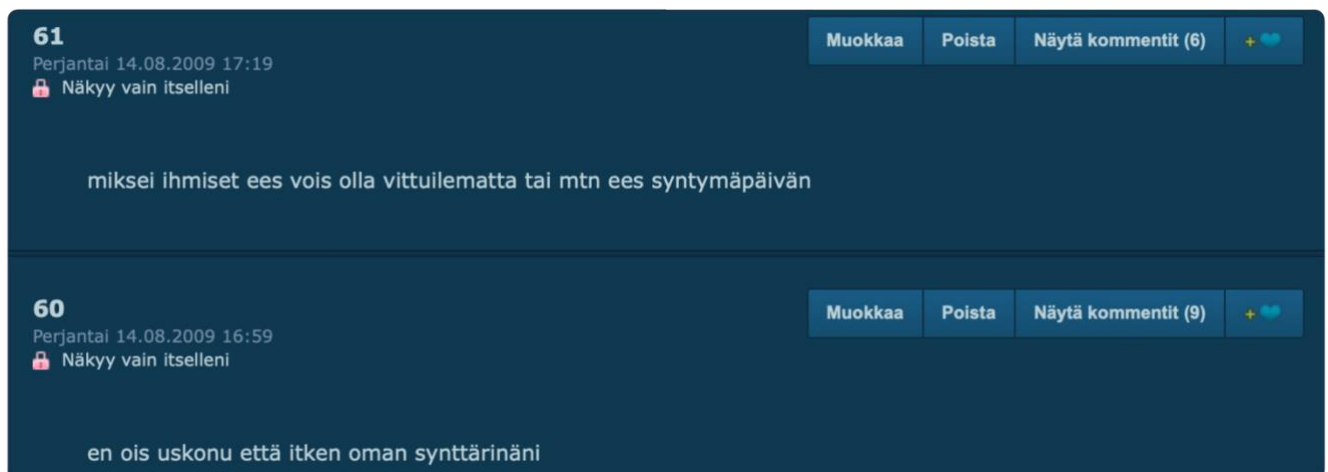
Tutustuin uuden luokkani tyttöihin, joista yksi oli samalla alakoululuokalla kanssani ollut ja kaksi muuta olivat hänen ystäviään aiemmilta kouluvuosilta. He olivat olleet samalla luokalla Takahuhtin koulussa 1. ja 2. luokalla, kunnes heidän luokkansa hajotettiin ja jaoteltiin eri luokille, kun meidän Irjalan koulun luokkamme siirtyi Takahuhtiin 3. luokalle. Tutustuimme ja vietimme aikaa vapaa-ajalla, mutta kaveruutemme ei ollut kuitenkaan kovin luottamuksellista ja hyvää aina. Näin aikuisena pidän kaveruuttamme ns. on-off-kaveruutena eli välillä vietimme paljon aikaa ja meillä oli hauskaa ja toisessa hetkessä olimme riidoissa ja vastahangassa niin, että asetelma oli he vastaan minä. Olin hieman erilainen kuin he, sillä he kävivät välitunneilla tupakalla ja kaupassa, mikä luonnollisesti oli kielletty, kun minä taas olin kuitenkin suhteellisen kiltti ja sääntöjä noudattava nuori. He tunsivat myös muita rajojaan koulussa kokeilevia rinnakkaisluokkalaisiamme, joiden kanssa he viettivät aikaa. Tähän porukkaan kuului myös niitä alakoulun rinnakkaisluokkien poikia, jotka 5. ja 6. luokkien liikuntatuntien alussa potkivat ja haukkuivat minua. En tiedä kuinka syviä tai oikeita kaveruussuhteita heillä oli näiden toisten luokkien oppilaiden kanssa, mutta välillä yläkoulun aikana tuntui, että asetelma meidän välillämme koulussa oli he ja kaikki heidän tuttunsa ja kaverinsa vastaan minä yksin. He myös välillä liittoutuivat yhteen.

Luokallani aloitti myös eräs hyvin tavoitteellisesti jääkiekkoa harrastava poika, joka siirtyi kauempaa Tampereelta aloittamaan yläkoulun koulussamme hänen muutettuaan tuona kesänä alueelle. 7. luokan syksyn aikana kävi ilmi, että emme tule hirveän hyvin toimeen. Hän otti myös välillä yhteen aiemmin mainitsemieni luokkamme tyttökolmikon kanssa, mutta välillä hän myös osallistui heidän kanssaan tai yksikseen pilkkaamiseen ja muuhun häirintään. Vaikka minulla oli luokallamme olleiden on-off-kavereideni kanssa monenlaista vääntöä keskenämme, niin meillä oli myös hyvinä aikoina hyvät hetkemme. Luokkani jääkiekkoilijan kanssa emme kuitenkaan löytäneet koko yläkoulun aikana yhteistä säveltä, joka korostui yläkoulun lopulla, mutta tästä hieman tuonnempana.

Koin yläkoulun aikana melko paljon yksinäisyyttä ja silloin kun emme olleet hyvää pataa näiden on-off-kavereideni kanssa, sain myös kuulla kunniani ja paljon muuta niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Tuolloin nuorison suuressa suosiossa ja kulutuksessa olivat muun muassa verkkokuvapalvelu IRC-Galleria ja pikaviestintäohjelma MSN Messenger sekä hieman myöhemmin Facebook, joissa sain

monilta samaa koulua käyviltä ja minua vastaan olevilta oppilailta vihaviestejä ja uhkauksia. En kuitenkaan kertonut tästä kenellekään, koska kuten alakoulussakaan, en kokenut asian ratkeavan tai loppuvan kertomalla aikuisille, koska silloin kun aikuiset eivät ole paikalla ja läsnä, olisin joutunut kuulemaan haukkumista, uhkailuja ja kenties olemaan kaikenlaisen epämääräisen toiminnan kohteena muiden nuorten toimesta. Niinpä koin, että on parempi vain yrittää selviytyä, pitää asiat itselläni ja koittaa jaksaa. Puhuin kyllä internetistä löytämilleni ystäville kokemuksistani ja tuntemuksistani ja heistä olikin iso apu siinä, että jotenkin ihmeen kaupalla jaksoin jatkaa elämistä ja olemista. Joinakin hetkinä elämä tuntui hyvinkin synkältä ja vaikealta ja muista kuinka useamman kerran kävellessäni kouluun mietin, miten muut reagoisivat ja ajattelisivat, jos minua ei enää olisi olemassa ja kuinka helpompaa se voisi olla. En koskaan yrittänyt toteuttaa ajatuksieni skenaariota, mutta pitkin yläkoulua uin välillä hyvinkin synkissä vesissä, jonka seurauksena monet asiat, muistot ja tunteet ovatkin hieman usvan ja hämärän peitossa yläkouluajoiltani.

Syntymäpäiväni on elokuun puolessa välissä, joten koulun ja uuden lukuvuoden aloittamiseen on aina liittynyt myös uusi ikä ja uusi luokka-aste. Jos muistan oikein, niin 8. luokka alkoi samalla viikolla, kun täytin 14 vuotta – ei ehkä samana päivänä, mutta mahdollisesti päivää tai kahta aiemmin. Muistan kuitenkin heti koulun alkuun liittyneen jälleen jonkinlaista teini-ikäisten ihmissuhde-draamaa, jonka johdosta 14-vuotissyntymäpäiväni oli kaikkea muuta kuin iloinen ja hyvä päivä. Olin suhteellisen aktiivinen IRC-Gallerian päiväkirjan kirjoittamisessa, joka oli käytännössä niin sanottu blogi, johon pystyi kirjoittamaan ”päiväkirjamerkintöjä” ja julkaisemaan niitä valitsemalleen kohde-ryhmälle: kaikille käyttäjille, valikoidulle käyttäjäryhmälle tai vain itselleen. Alla muutamia kuva-kaappauksia IRC-Gallerian päiväkirjastani koskien juurikin aiemmin kertomaani syntymäpäivää.

Kuva 2. Kuvakaappaus IRC-Gallerian päiväkirjastani 14-vuotissyntymäpäivänäni.

Seuraavassa alla olevassa päiväkirjamerkinnässä on MSN Messengerissä käymäni keskustelun kopio yhden on-off-kavereistani kanssa tuona kyseisenä syntymäpäivänä. Keskustelu on vain yksi monista, joita jouduin käymään yläkoulun aikana muiden samaan porukkaan kuuluvien kanssa.

Kuva 3. Kuvakaappaus IRC-Gallerian päiväkirjastani: MSN-keskustelu on-off-kaverini kanssa (on-off-kaverin nimi-merkki muutettu hänen anonymiteetin turvaamiseksi).

Mahdollisen ymmärrettävästi koulunkäynti ei ollut päällimmäisenä mielessäni kouluympäristön ollessa turvaton. Häirintää tapahtui niin koulussa kuin vapaa-ajallakin, mutta tästä huolimatta koulussa opettajat eivät joko nähneet toimintaa, tunnistaneet sitä kiusaamiseksi vaan pitivät sitä vain pienenä häiriköintinä tai he eivät osanneet puuttua asiaan. Kaikista tapahtumista minulla ei tosiaan ole oikein muistikuvia, mutta 9. luokalla häirintä muuttui astetta kovemmaksi: tavaroitani pengottiin, minua seurattiin ja minulle huudeltiin matkallani koulusta kotiin. Keväällä 2011 lähtiessäni skootterillani kohti kotia, lähti minua seuraamaan mopoillaan kolme rinnakkaisluokkalaista poikaa. He yrittivät häiritä ajamistani ajamalla ympärilläni ja yrittivät kaataa minut ja liikkeessä olevani skootterini, mutta onnekseni sain eräässä risteyksessä tehtyä äkkijarrutuksen ja -käännöksen ja pääsin pakoon. Samalla tai seuraavalla viikolla vietin välituntia on-off-kavereideni kanssa, joiden kanssa olimme löytäneet paremman sävelen 9. luokan aikana, kun hieman kauempaa käytävältä samaan mopopoi- kaporukkaan kuuluvia poikia huutelivat ja naureskelivat meidän suuntaamme selvästi meille tai joil- lekin meistä. On-off-kaverini huutelivat heille takaisin ja itse olin hiljaa mukana, lähinnä seura- massa tilannetta. Vastahuutelijoiden porukassa oli myös luokallamme oleva jääkiekkoilija, josta ker- roin aiemmin ja jonka kanssa emme tulleet toimeen. Kun vuorohuutelua oli käyty jonkin aikaa, nousi tämä luokkamme jääkiekkoilija rivakoin askelin penkiltä, joilla he istuivat ja lähti harppomaan no-

pein askelin kohti meitä. Tilanne oli hämmentävä, mutta vielä hämmentäväksi ja yllättäväksi tilanteen teki se, että hän syöksyi on-off-kavereideni sijasta, jotka olivat olleet äänessä ja huudelleet heille, kohti minua. Yhtäkkiä sanaharkka oli mennyt fyysiseksi ja tämä kyseinen luokkamme jääkiekkoilija kuristi minua vasten seinää ja penkkiä jolla istuin samalla huutaen pääpunaisten. Onni onnettomuudessa tällä kertaa välituntivalvojana toiminut englannin opettajamme oli lähistöllä ja hän saapui paikalla yrittäen lopettaa tilannetta repimällä kurkkuni ympärillä ja melkein päälläni olevaa jääkiekkoilijaluokkalaistani. Englannin opettaja onnistui toimessaan ja vielä samana päivänä jututti minua sekä tilanteesta vieressäni istunutta luokkalaistani yhdessä – ja ymmärtääkseni myös jääkiekkoilijaakin jututettiin samana päivänä. Asiasta ei kuitenkaan seurannut mitään sen suurempaa, sillä vaikka tilanteesta olisi voinut tehdä esimerkiksi rikosilmoituksen, muistan erään asiaa käsitelleen opettajan todenneen, että rikosilmoituksen tekeminen ei kuitenkaan välttämättä tuo asiaan mitään lisäarvoa asian käsittelyn kannalta, sillä rikosilmoitusprosessit voivat olla pitkiä ja hankalia ja koska elimme 9. luokan viimeistä kuukautta, niin helpompi voisi olla vain elää 9. luokka loppuun, jonka jälkeen minun ei tarvitsisi nähdä kyseistä jääkiekkoilijaa enää, koska meillä oli hyvin erilaiset suunnitelmat jatko-opintojen suhteen. En onnistu saamaan tilannetta hoitanutta opettajaa mieleeni, mutta muistan tunteneeni, että ainakin kiusaaminen oli tullut nähdyksi eikä minun tarvinnut enää pitää sitä asiaa sisälläni, mutta en koe tullessi kohdatuksi tai autetuksi. Ehkä ymmärretyksi, koska väkivalta ei ole koskaan oikein tai sallittua, mutta muutoin en koe saaneeni mitään sen suurempaa apua tai tukea asiaan tai sen käsittelemiseen. Syytä kiusaamisen kärjistymiseen en vieläkään tiedä, mutta arvaukseni on, että seurustelusuhteen aloittaminen ensimmäisen poikaystäväni kanssa, joka oli jo lukiossa, oli bensaa kiusaajieni liekkeihin. Sain kuitenkin voimaa ja itsevarmuutta seurustelusuhteesta, ja kun kiusaajani huomasivat, että aiemmin toimineet tavat kiusata eivät enää toimineetkaan samalla tavalla kohdallani, päättivät he ottaa kovemmat keinot käyttöön.

Aikani peruskoulussa on (viimein) päättymässä – kiitos 2002–2011

Yläkoulu tuntui kokonaisuudessaan pitkältä ja painajaismaiselta ajanjaksolta, jonka päättymistä odotin läpi yläkoulun. 9. luokan syyslukukauden loppupuolella alkaessani seurustelemaan aloin löytämään enemmän iloa ja valoa elämään, mutta myös koulunkäyntiin. Tiesin jo ennen tapaamistamme haluavani yrittää päästä opiskelemaan hieman parempaan lukioon, koska tiesin osan kiusaajistani pyrkivän joko ammattikouluun tai Tampereen matalimman keskiarvon lukioon. Tavattuani ensimmäisen poikaystäväni halusin hakea samaan lukioon, jota hän kävi, koska lukio vaikutti ilmapiiriltään hyvin erilaiselta kuin yläkouluni – koululta, jossa ihmiset olivat hyväksyvämpiä ja jossa saisi olla oma itsensä ilman ilkkumista. Aloinkin toden teolla keskittymään koulunkäyntiin enemmän 9. luokan syyslukukauden lopulla, ja nostinkin keskiarvoani 9. luokan aikana melkein kokonaisella numerolla. En ollut aiemmin löytänyt hyödyllistä ja motivoivaa syytä keskittyä koulunkäyntiin, koska koin opiskelun olevan välillä hankalaa ja huomioni oli opiskelemisen sijasta muissa asioissa.

Ennen tavoitteellista ja päämääräorientoitunutta opiskelemista tavoitteenani hyvä lukio koin koulunkäynnin ja opiskelun pakollisena asiana ja velvollisuutena. Opiskeltavat aineet olivat käyneet yhä haastavammiksi pitkin peruskoulua, en kokenut tullessi nähdyksi yksilönä tai ymmärretyksi oppimis- ja keskittymishaasteideni kanssa, joita ei tuolloin kohdallani vielä tunnistettu. Vuosi vuodelta opettajat tuntuivat etäisimmiltä eivätkä välittäviltä ja turvallisuudentunnetta luovilta ja konfliktit ja

ristiriidat muiden oppilaiden kanssa tekivät olemisestani koulussa hankalaa. Oppilaana olin suori-
tuksiltani keskiverto-oppilas, joka ei lintsannut koulusta, joka teki läksyt ja oli pääasiassa ajoissa
koulussa. Tunneilla en välttämättä aina keskittynyt opiskeluun, koska energiani saattoi kulua pelkäs-
tään selviytymiseen ja ympäristön havainnointiin, mutta kotona äitini piti huolen siitä, että tein koti-
tehtäväni ja luin kokeisiin. Vanhempani eivät ole korkeasti koulutettuja vaan he molemmat ovat käy-
neet kansakoulun 1950–1960-luvuilla eivätkä ole tämän jälkeen olleet formaalin oppimisen koulu-
laitoksissa, joten vaikka he tukivat koulunkäyntiäni ja auttoivat parhaansa mukaan, niin heilläkään
ei ollut taitoja oppimisen tukisen ja opiskelutekniikoiden saralta. En osannut omatoimisesti tehdä
hyödyllisiä ja yksinkertaisia muistiinpanoja ja koin kokeisiin lukemisen raskaana ja väsyttävänä pro-
jektina. Koen, että opiskelu ja koulunkäynti eivät ole koskaan olleet minulle täysin mutkatonta ja
helppoa, mutta en silti muistele tai koe, että aikani peruskoulussa olisi ollut pelkkää tuskastuttavaa
piinaa. Muistelen peruskoulun ensimmäisiä vuosia oikein lämmöllä ja muutoksista huolimatta koen,
että myöhemminkin alakoulun aikanakin nautin koulunkäynnistä, vaikkakin olisin varmaan onnistu-
nut pitämään uuden oppimisen ja opiskelun ilosta enemmän kiinni, jos oppimisen haasteeni olisi
tunnistettu tuolloin.

Vaikka ala- ja yläkouluaikoihini liittyy myös paljon ikäviä muistoja ja kokemuksia, jonka seurauk-
sena päätin hylätä ajatukseni opettajuudesta ja koulussa työskentelystä teini-ikäisenä, niin ajan
myötä, kun olen oppinut ymmärtämään ja tuntemaan itseäni oppijana ja ihmisenä sekä käsitellyt
ikäviä koulukokemuksiani, olen löytänyt jälleen samoja lämpöisiä ajatuksia ja tuntemuksia perus-
koulua kohtaan. Tämän vuoksi vielä yli vuosikymmen peruskoulusta valmistumistani myöhemmin
ja yhden ammattikorkeakoulututkinnon jälkeen päätin hakeutua opettajankoulutukseen, koska oppi-
mishaasteistani ja huonoista kokemuksistani huolimatta näen peruskoulussa ja oppimisessa paljon
hyvää, jota haluan olla vaalimassa ja tarjoamassa tulevaisuuden nuorille ja lapsille. Vaikka oma pe-
ruskouluaikani oli minulle vaikeaa enkä voi poistaa maailmasta kiusaamista, epäoikeudenmukai-
suutta tai kaikkia yhdenvertaisuuden toteutumisen ja oppimisen esteitä, niin voin kuitenkin vaikuttaa
omalla toiminnallani siihen, että pyrin tarjoamaan niille lapsille ja nuorille turvallisen ja yhdenver-
taisen kouluympäristön, joka antaa mahdollisuuden oppimisen iloon jokaiselle oppijalle tämän läh-
tötasosta huolimatta sekä mahdollisuuden kasvaa muut huomioonottavaksi pikkukansalaiseksi, jossa
jokainen hyväksytään sellaisena kuin on.

Lähteet

Väänänen, K. (n.d.). *Irjalan Makasiinin historiaa*. Irjalan omakotiyhdistys ry.

<https://irjalanomakotiyhdistys.fi/wp-content/uploads/2018/10/Irjalan-makasiinin-historiaa.pdf>

Rinta-Koivula, H. (2010, 14. elokuuta). *Henri Rinta-Koivulan IRC-Gallerian päiväkirjakirjoitukset*. IRC-Galleria.

Teksti on julkaistu 30.5.2025.

Tekstin julkaisutiedot: Rinta-Koivula, Henri 2025. Tarina koulumuistoistani ja siitä, kuinka hukkasin koulunkäynnin ilon
ja löysin sen myöhemmin uudelleen. Kasvatuksen historian ENSYklopedia. Helsinki: Suomen kasvatuksen ja koulutuk-
sen historian seura. <https://www.kasvhistseura.fi/sites/kasvhistseura.fi/files/Rintakoivula.pdf>